

*PRÁVNÍ REŽIM OCHRANY OVZDUŠÍ

Ilona Jančářová

Jaro 2018

* Ochrana ovzduší před vnášením znečišťujících látek

* Ochrana ozónové vrstvy Země

* Ochrana klimatu

* **PRÁVNÍ REŽIM
OCHRANY OVZDUŠÍ**

MEZINÁRODNÍ ÚPRAVA

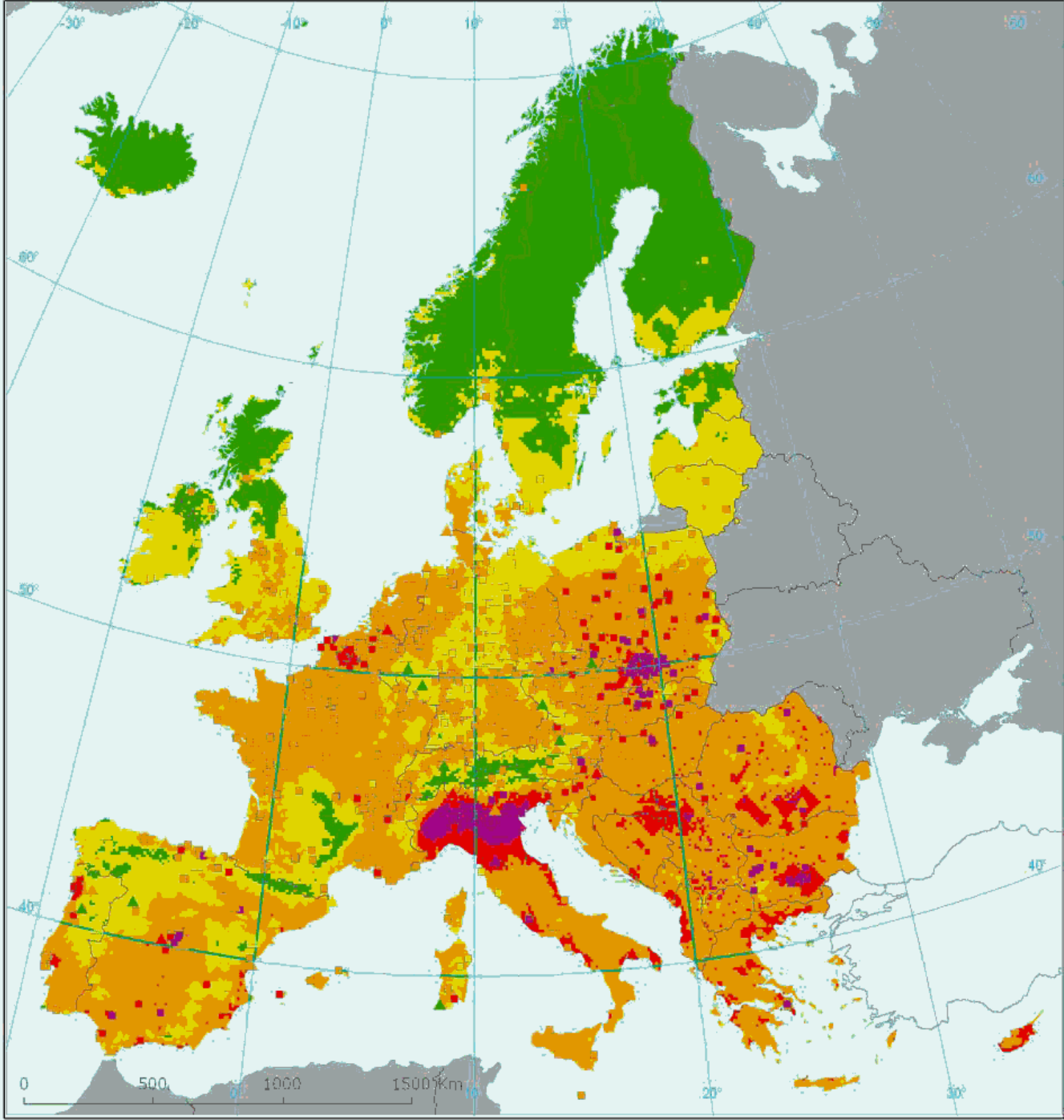
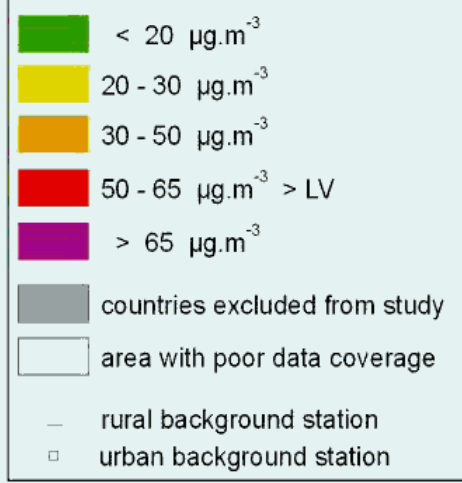
- Úmluva o dálkovém znečišťování ovzduší přecházejícím přes hranice států (Ženeva 1979)
- Protokoly směřující k redukci emisí SO₂, NO_x, VOC, těžkých kovů a POPs.

PRAMENY PRÁVA EU PŘED VNÁŠENÍM ZNEČIŠŤUJÍCÍCH LÁTEK

- Směrnice **2008/50/ES** o kvalitě vnějšího ovzduší a čistším ovzduší pro Evropu
- Směrnice **2001/81/ES** o národních emisních stropech pro některé znečišťující látky
- Směrnice **2010/75/EU** o průmyslových emisích a další.

PM₁₀ - 36th Highest Daily Value

Reference Year: 2007
Combined Rural and Urban Map

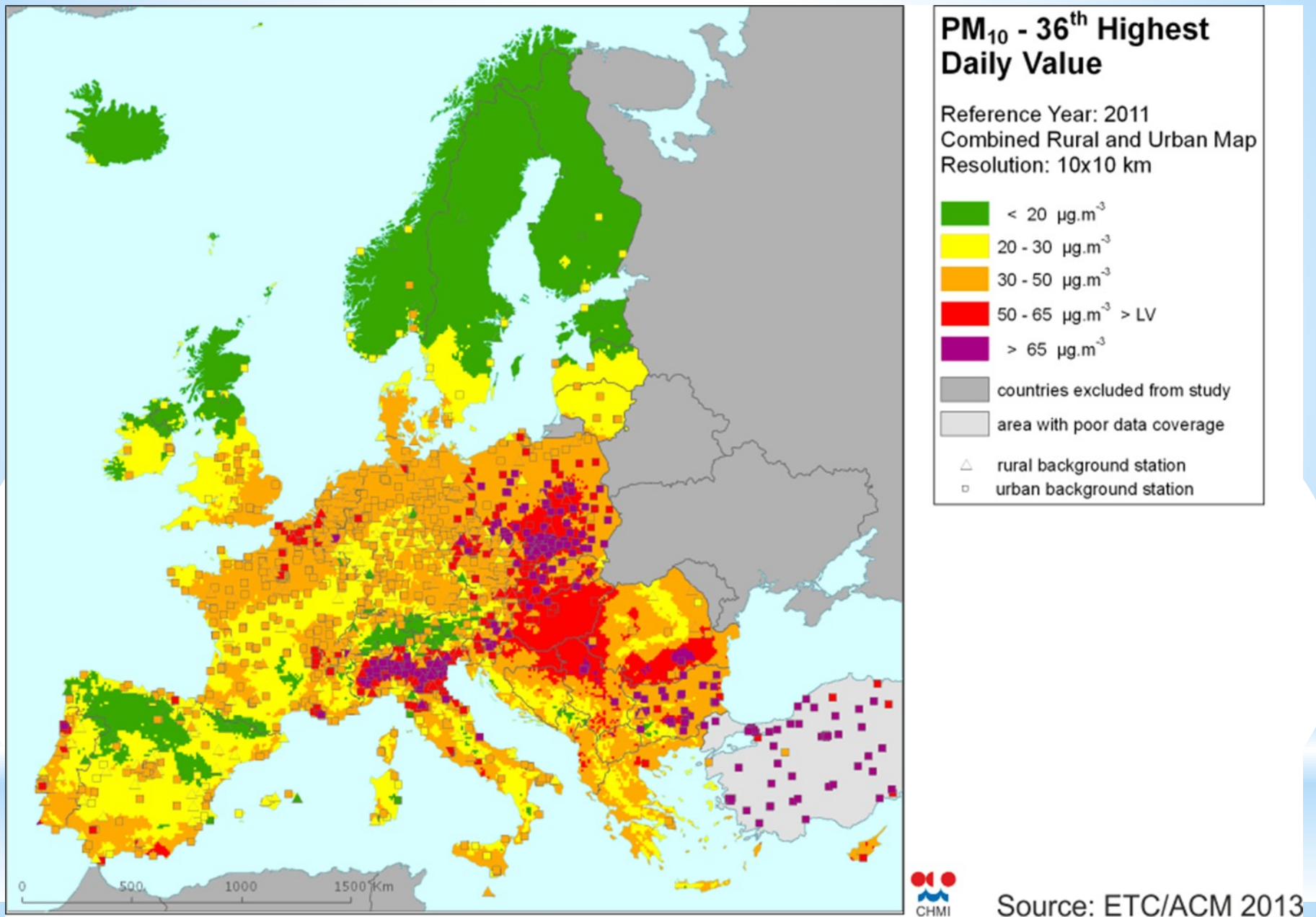
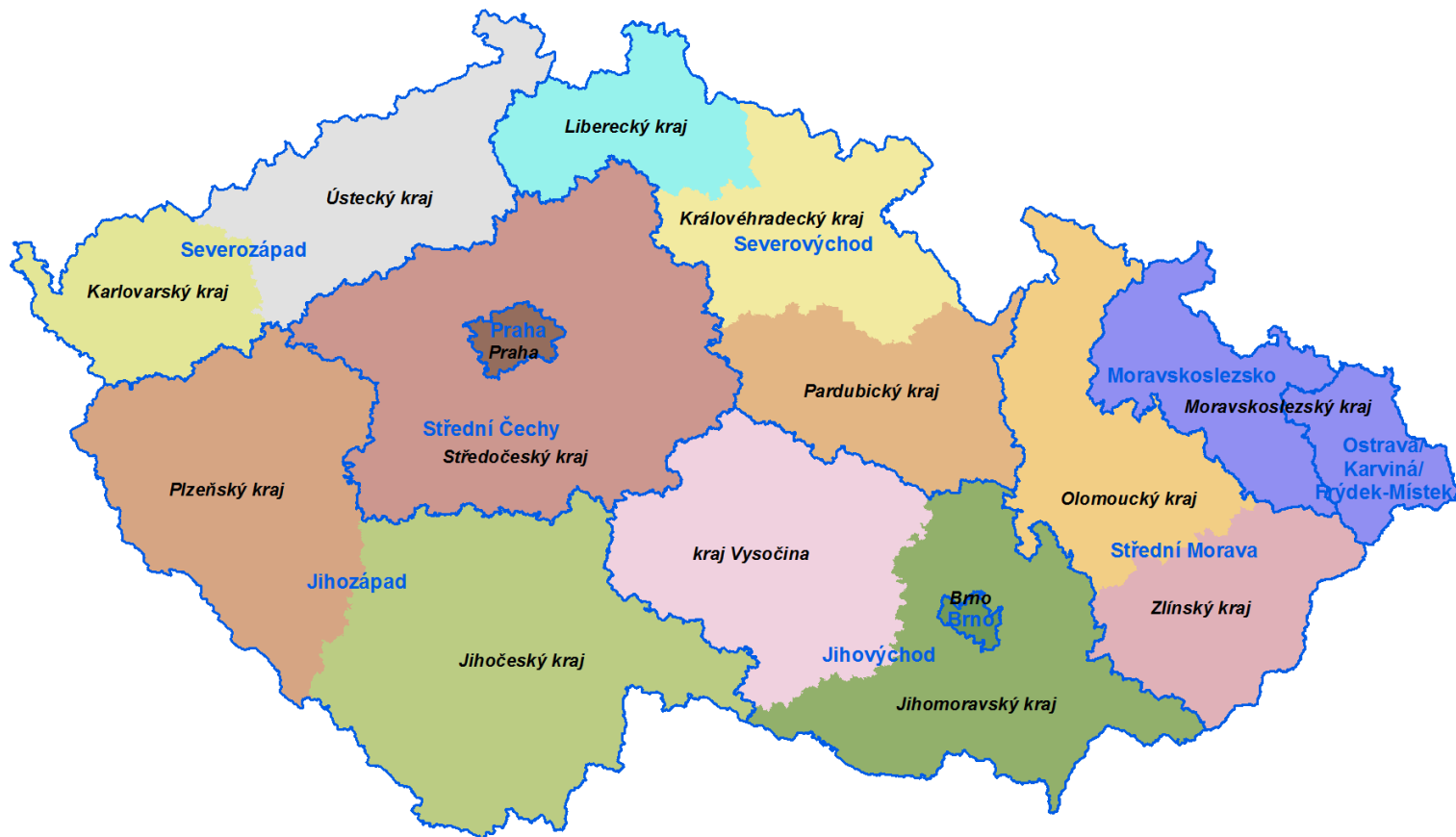

Fig. VIII.3 36th highest value of maximum daily average of PM₁₀ concentration, 2011

Zóny a aglomerace

Oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší (OZKO)

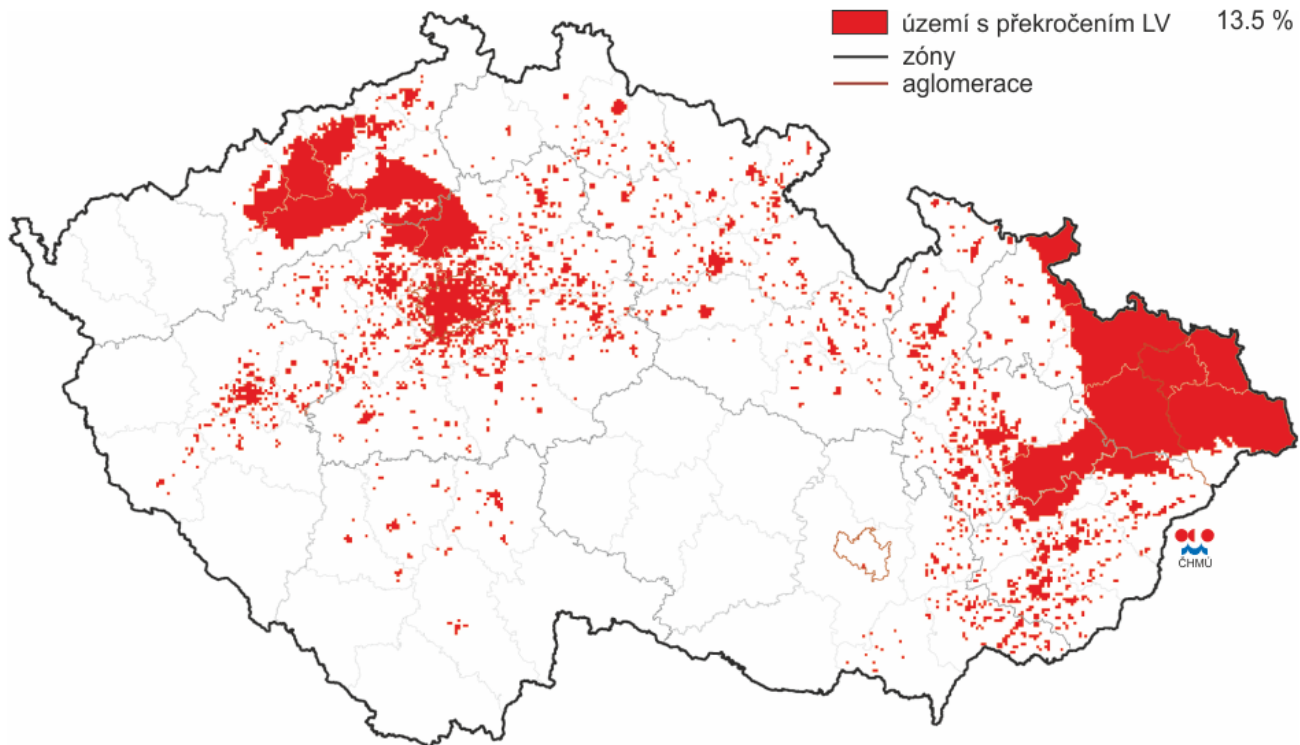
Plochy s překročením imisních limitů:

- 2005 a 2006 - 30% území ČR (cca 66% populace)
- 2007 a 2008 - 6% území (cca 30% populace)
- 2009 - 4% území (18% populace)
- 2010 - 21% území (48% populace)**
- 2011 - 22% území (51% populace)**

Zařazení zón a aglomerací (rozdělených podle stavebních úřadů) do OZKO je v naprosté většině zapříčiněno překročením denního imisního limitu pro suspendované částice PM₁₀.

(Zdroj: Ing. Jan Kužel, MŽP)

OBLASTI SE ZHORŠENOU KVALITOU OVZDUŠÍ

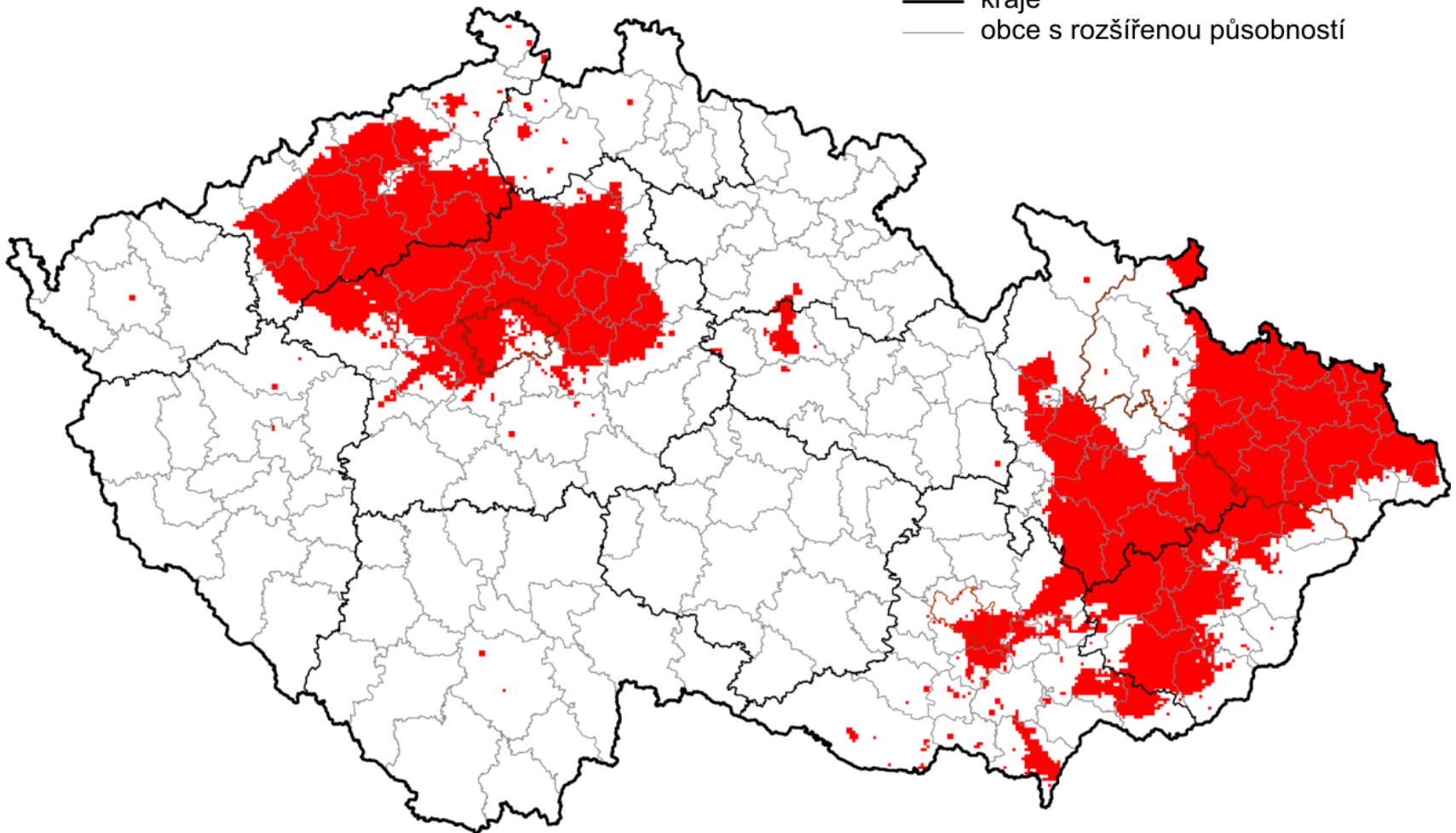

Obr. VII.1 Vyznačení oblastí s překročenými imisními limity pro ochranu zdraví bez zahrnutí přízemního ozonu, 2014

Zdroj: MŽP

OBLASTI SE ZHORŠENOU KVALITOU OVZDUŠÍ 2011 *(Zdroj MŽP)*

 území s překročením LV 21.8 %
 kraje
 obce s rozšířenou působností

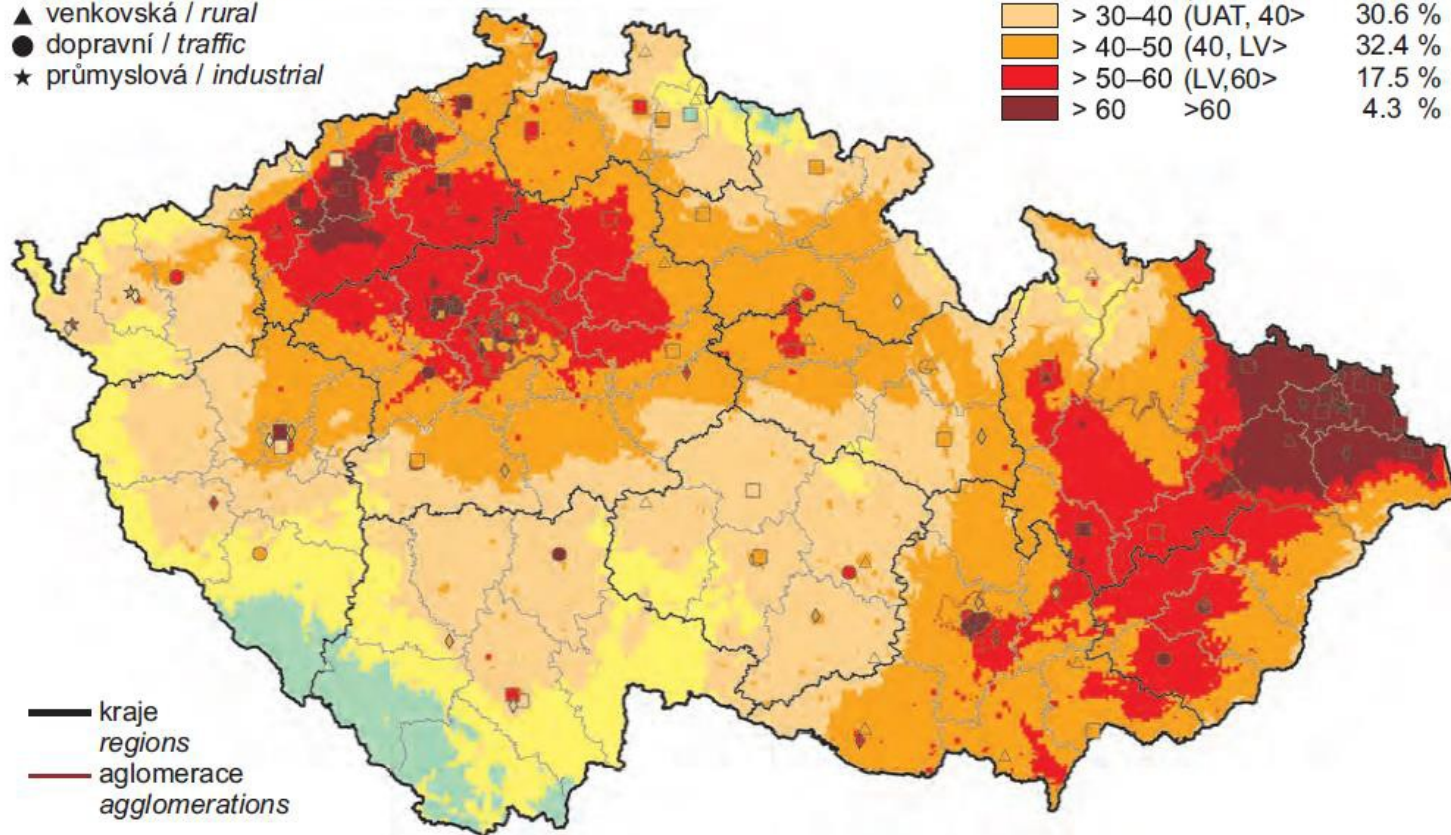
PM₁₀ – denní imisní limit

klasifikace stanic / classification of stations

- městská pozadová / urban background
- ◆ předměstská pozadová / suburban backgr.
- ▲ venkovská / rural
- dopravní / traffic
- ★ průmyslová / industrial

koncentrace [$\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$]
concentration [$\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$]

■	≤ 20	$\leq \text{LAT}$	3.4 %
■	$> 20-30$	(LAT, UAT)	11.9 %
■	$> 30-40$	(UAT, 40)	30.6 %
■	$> 40-50$	(40, LV)	32.4 %
■	$> 50-60$	(LV, 60)	17.5 %
■	> 60	> 60	4.3 %

Obr. II.4.2.7 Pole 36. nejvyšší 24hod. koncentrace PM₁₀ v roce 2011
Fig. II.4.2.7 Field of the 36th highest 24-hour concentration of PM₁₀ in 2011

Zdroj: MŽP

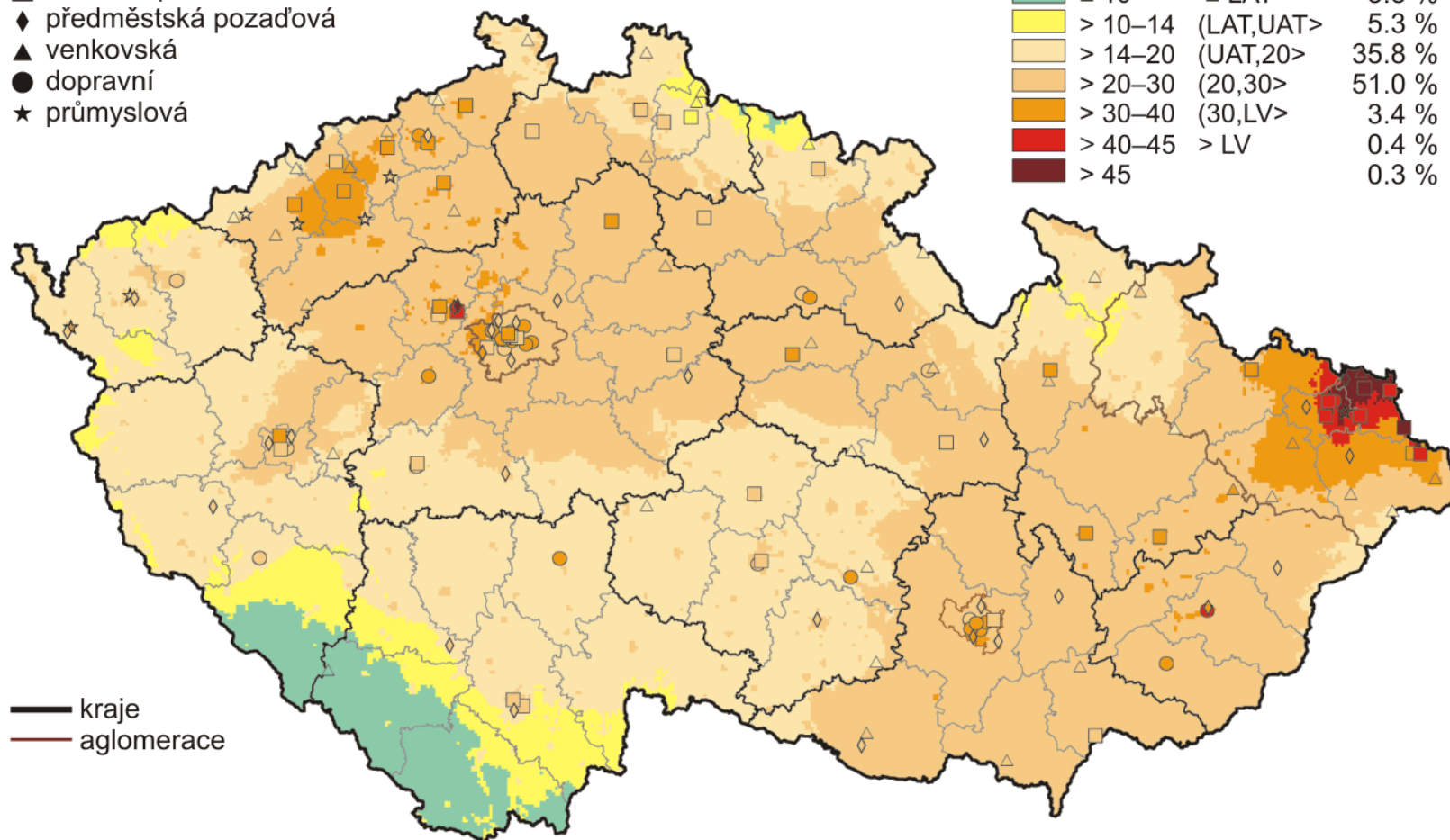
PM₁₀ – roční imisní limit

klasifikace stanic

- městská pozad'ová
- ◆ předměstská pozad'ová
- ▲ venkovská
- dopravní
- ★ průmyslová

koncentrace [$\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$]

≤ 10	≤ LAT	3.8 %
> 10–14	(LAT,UAT>	5.3 %
> 14–20	(UAT,20>	35.8 %
> 20–30	(20,30>	51.0 %
> 30–40	(30,LV>	3.4 %
> 40–45	> LV	0.4 %
> 45		0.3 %

* Dne 22. února 2013 byla doručena České republice dodatečná výzva na základě čl. 258 Smlouvy o fungování Evropské unie ve věci trvalého překračování mezních hodnot PM₁₀ v rozporu se směrnicí 2008/50/ES o kvalitě vnějšího ovzduší.

* 2015 – odůvodněné stanovisko

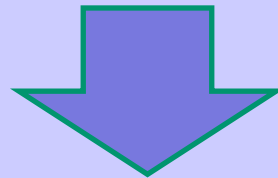
*** Řízení pro nesplnění povinností**

PRAMENY NÁRODNÍ ÚPRAVY

Stacionární zdroje

- **Z. č. 201/2012** Sb., o ochraně ovzduší, ve znění ...369/2016 Sb.

Mobilní zdroje (silniční, drážní, letecká a lodní doprava)

Zaměření na silniční motorová vozidla:

- **Z.č. 56/2001** Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích ve znění Z.č. 298/2016 Sb.
- **Z.č. 361/2000** Sb., o provozu na pozemních komunikacích (zákon o silničním provozu), ve znění ... z.č. 250/2016 Sb.

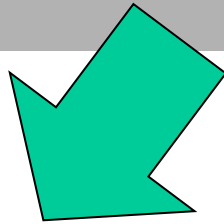
SOUVISEJÍCÍ PRAMENY PRÁVA

- LZPS
- Stavební zákon
- Občanský zákoník
- Trestní zákoník
- Správní řád
- Zákon o přestupcích aj.

ZÁKLADNÍ POJMY

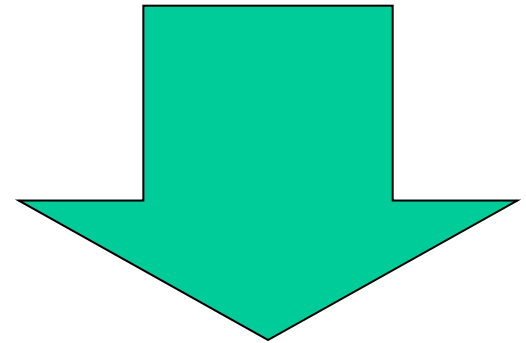
- Ovzduší
- Znečišťující látky (antropogenní činnost)
- Znečišťování ovzduší
- Úroveň znečištění ovzduší
- Provozovatel zdroje znečišťování (PO, FO) aj.

ZDROJE ZNEČIŠŤOVÁNÍ OVZDUŠÍ

Stacionární zdroje:

- spalovací zdroje
- spalovny odpadu
- jiné zdroje

Mobilní zdroje:

- nesilniční mobilní
- dopravní prostředky
- přenosná nářadí

KATEGORIZACE STACIONÁRNÍCH ZZO

A. Stacionární zdroje uvedené v Příloze č. 2, (tzv. vyjmenované zdroje) podléhající požadavkům:

- rozptylová studie
- kompenzační opatření
- provozní řád jako součást povolení k provozu,

a to

- v závislosti na zařazení do skupin a podskupin ZZO podle přílohy
- na základě rozhodnutí MŽP o kvalifikaci typu stacionárního zdroje využívající technologii, která dosud nebyla v ČR provozována

B. Ostatní stacionární zdroje v příloze neuvedené

SUBJEKTY V PŮSOBNOSTI ZOO

- Provozovatelé stacionárních a mobilních ZOO
- Osoby uvádějící na trh paliva
- Osoby uvádějící na trh spalovací stacionární zdroje
- PO a PFO dovážející barvy, laky, a výrobky pro opravy nátěru vozidel
- Autorizované osoby
- Provozovatelé mobilních zdrojů - nepřímo

Stacionární a mobilní zdroje

Všeobecná
ochrana
ovzduší

Zvláštní
ochrana
ovzduší

Regulace zaměřená na:

- a) Zdroje znečišťování (vnášení emisí)
- b) Stav ovzduší (výsledná kvalita)

*VŠEOBECNÁ OCHRANA OVZDUŠÍ

**Stacionární zdroje
- nástroje regulace**

a) Regulace zdrojů znečištění

Přípustná úroveň znečištění ovzduší

- emisní limity - obecné
 - specifické (i pro zápach)
- přípustná tmavost kouře
- technické podmínky provozu
- emisní stropy se stanoví pro:
 - stacionární zdroj
 - skupinu stacionárních zdrojů
 - provozovnu
 - vymezené území

b) Regulace stavu ovzduší

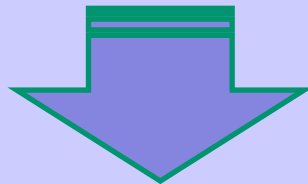
Přípustná úroveň znečištění ovzduší

- hodnoty imisních limitů (Příloha č. 1 ZOO)
- četnost překročení pro jednotlivé znečišťující látky

Plánovací a koncepční nástroje a programové dokumenty

- **národní program snižování emisí**
- **programy ke zlepšování kvality ovzduší**
 - pouze pro zóny nebo aglomerace, v nichž dochází k překračování imisních limitů
 - zpracovává a vydává je MŽP formou OOP
 - vyhlášují se ve Věstníku MŽP

- **co nejdříve dosáhnout imisních limitů**

Plánovací a koncepční nástroje a programové dokumenty

Rozsudek Soudního dvora EU :

Dieter Janecek v. Freistaat Bayern

ze dne 25. července 2008 ve věci C-237/07

ClientEarth

ze dne 19. listopadu 2014, ve věci C-404/13

ŽALOBY ZA ČISTŠÍ OVZDUŠÍ V ČR

Žaloby na ochranu před nezákonným zásahem

- 6 As 1/2014-30 (St.m. Ostrava v. ČR)
- 2 As 127/2014-32
- 2 As 48/2015-60 (nevydání akčního plánu)

- Žaloby občanů v Brně, Praze, Ostravě proti MŽP za vydání neefektivního programu zlepšování kvality ovzduší
- Žaloby na náhradu újmy způsobené nesprávným úředním postupem (nevydáním akčního plánu)

Plánovací a koncepční nástroje a programové dokumenty

Přechodný národní plán (PNP)

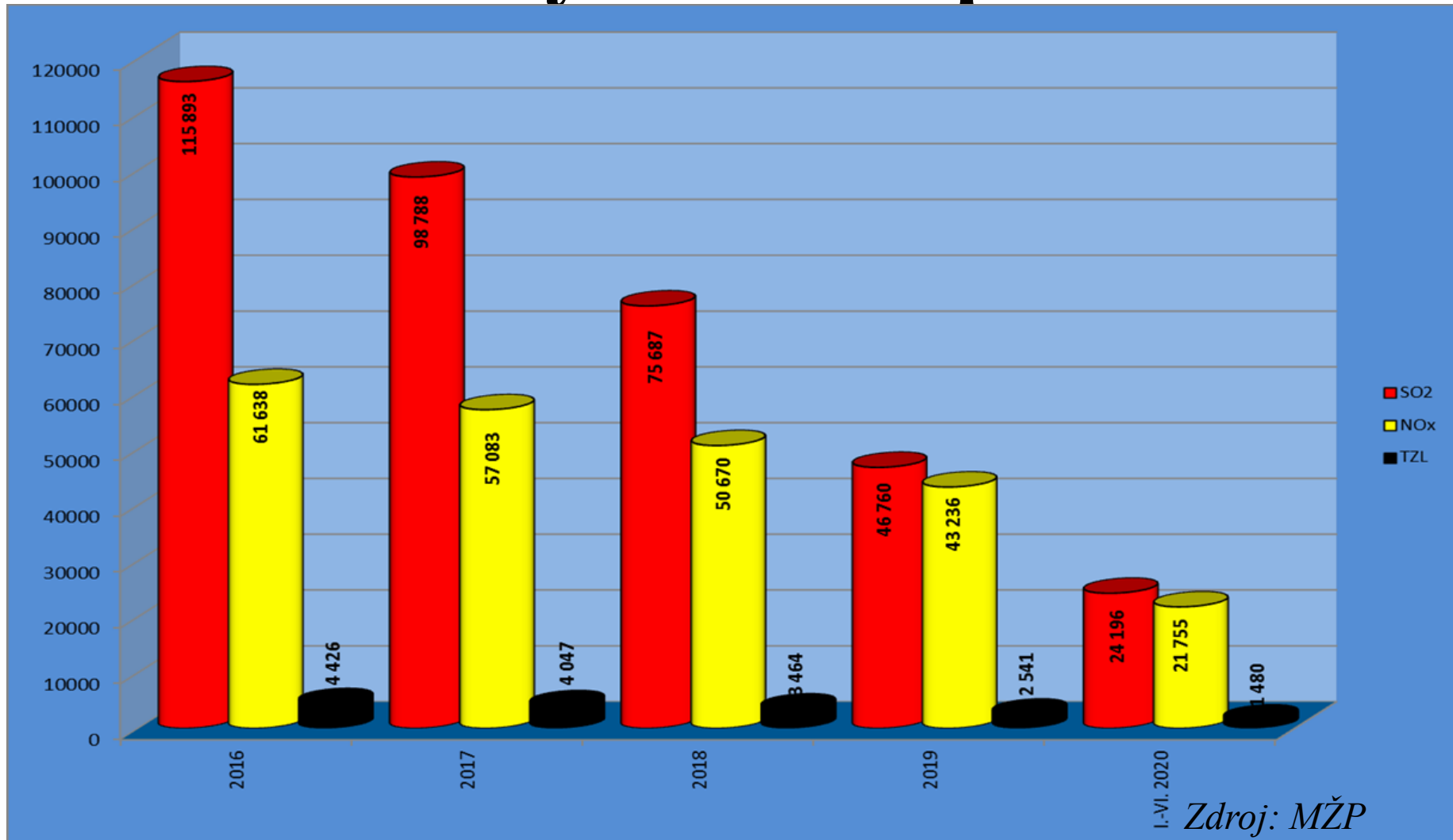
- vztahuje se pouze na vybrané spalovací stacionární zdroje
- nevztahuje se na zdroje s omezenou životností, u nichž dojde k ukončení provozu do konce roku 2023
- PNP zpracovává MŽP a předloží jej ke schválení EK do 1.1.2013
- schválený PNP se vyhlašuje ve Věstníku MŽP
- zdroje se do PNP zařazují na základě žádosti provozovatele

Plánovací a koncepční nástroje a programové dokumenty

Přechodný národní plán (PNP)

- zdroje se do PNP zařazují na základě žádosti provozovatele
- zdroje zahrnuté do PNP nejsou povinny plnit specifický emisní limit stanovený předpisem
- PNP stanoví pro všechny znečišťující látky, na něž se vztahuje:
 - emisní stropy pro jednotlivé zdroje
 - opatření plánovaná k zajištění specifických emisních limitů
 - způsob monitorování a podávání zpráv o jeho plnění
- na základě PNP může KÚ provádět změny povolení provozu

Přechodný národní plán ČR

Administrativní nástroje

Stanoviska a povolení orgánů ochrany ovzduší:

- Stanovisko k politice územního rozvoje a ÚPD (MŽP a KÚ)
- Závazné stanovisko k umístování staveb:
 - KÚ u zdrojů uvedených v Příloze č. 2
 - OÚ u zdrojů v příloze 2 neuvedených
 - MŽP u staveb pozemních komunikací o stanovené kapacitě
- Závazné stanovisko ke stavbě stac. zdrojů v Příloze 2 (KÚ)
- Závazné stanovisko k územnímu a stavebnímu řízení a k řízení o vydání kolaudačního souhlasu u ostatních zdrojů (OÚ)
- Povolení provozu stacionárního zdroje v příloze 2 (KÚ) aj.

Administrativní nástroje

Povolení provozu stacionárního zdroje

- lze z rozhodnutí KÚ **změnit**, pokud:

- a) - zdroj významně přispívá k překračování emisních limitů stanovených v bodech 1-3 přílohy č. 1
 - je možno zpřísnit nebo stanovit další specifické emisní limity a stanovit doplňující technické podmínky provozu nebo emisní stropy **a zároveň**
 - prokazatelně to umožní snížit úroveň znečištění bez vynaložení nepřiměřených nákladů
- b) dojde-li ke změně okolností, za nichž bylo povolení vydáno
- c) je třeba zajistit soulad s PNP

Administrativní nástroje

- **Rozhodnutí o kvalifikaci typu ZZO s novou technologií (MŽP)**
- **Kompenzační opatření**
 - souvisí s výstavbou nových ZZO a pozemních komunikací
 - u zdrojů Přílohy 2 označených ve sloupci B
 - pokud by vlivem jejich provozu došlo v dané oblasti k překročení některého z imisních limitů nebo je jejich hodnota již překročena, lze vydat souhlasné stanovisko k umístění stavby těchto ZZO pouze při současném uložení opatření zajišťujících alespoň zachování dosavadní úrovně znečištění, tj. **kompenzační opatření**
 - vždy na území těžební zóny nebo aglomerace

Povinnosti subjektů

- Obecné povinnosti PO a FO (§ 16)
- Povinnosti provozovatelů stacionárních zdrojů (§ 17) - obecné (odst. 1)
 - specifické pro zdroje uvedené v příloze č. 2 (odst. 2)

Povinnosti subjektů

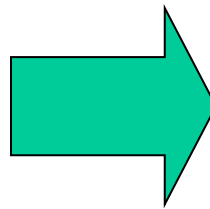
Specifické povinnosti:

- povinnosti osob nakládajících s vybranými barvami, laky, výrobky a pro opravu nátěrů silničních vozidel
- povinnost zajistit minimálního množství biopaliv za rok (dodavatelé pohonných hmot)
- povinnost snižování emisí skleníkových plynů z pohonných hmot (dodavatelé PH)
- povinnosti autorizovaných osob
- povinnosti provozovatelů plavidel

Ekonomické nástroje

Poplatky za znečišťování ovzduší:

Stacionární zdroje

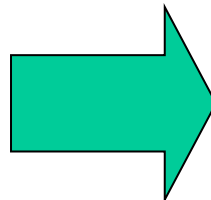

Poplatek do r. závisí na:

- a) Množství emisí
- b) Výši sazby za znečišťující látku
(v Příloze č. 9 bod 1)

Poplatek se nevyměří při realizaci rekonstrukce ZZO dle § 15/6 nebo pokud zdroj dosahuje méně než 50% předepsané úrovně emisí.

Stacionární zdroje

Od r. 2017 se poplatek stanoví jako součin množství emisí, sazby a koeficientu úrovně emisí podle Přílohy č. 9 bod 2

Autorizace

- jednorázové měření emisí,
- měření úrovně znečištění,
- dohledu nad tepelným zpracováním odpadu,
- zpracování odborného posudku,
- zpracování rozptylové studie,
- ověřování množství emisí skleníkových plynů
- ověřování zprávy o emisích z pohonných hmot
- certifikace systému kvality u osob podle § 21 odst. 1 až 3 (výrobci, dovozci a prodejci PH a biopaliv).

Pověřené osoby

Zákonem stanovené činnosti zajišťované MŽP, může MŽP převést na jím zřízenou osobu nebo jinou osobu:

- Posuzování a vyhodnocování úrovně kvality ovzduší
- Vedení informačního systému kvality ovzduší
- Provádění emisní inventury a emisní projekce aj.

Sankční nástroje

- opatření ke zjednání nápravy
 - pokuty
 - zastavení provozu

FO – pokuta až do výše 50 000 Kč (§ 23)

PO a FOOP – pokuta až do výše 10 000 000 Kč (§ 25)

- Možnost liberace na základě prokázání toho, že PO vynaložila veškeré úsilí, aby porušení právní povinnosti zabránila
- **Možnost vstupu do obydlí za účelem kontroly** (§ 17 odst. 2)

Další nástroje regulace

- požadavky na kvalitu paliv
- posuzování a vyhodnocování úrovně znečištění
- monitorování - státní síť imisního monitoringu
 - měření emisí provozovatel
- registr informačního systému kvality ovzduší
- evidence zdrojů znečišťování ovzduší a jejich emisí (REZZO)

*VŠEOBECNÁ OCHRANA OVZDUŠÍ

**Mobilní zdroje
- nástroje regulace**

MOBILNÍ ZDROJE

a) stanovení technických parametrů a emisních limitů

- schvalování typu vozidla (osvědčení o schválení typu)
- schvalování technické způsobilosti jednotlivě vyrobeného a dovezeného silničního vozidla
- schvalování technické způsobilosti vozidla v provozu

b) zadržení osvědčení o registraci vozidla vykazujícího závadu, která významně zvyšuje nepříznivé působení provozu vozidla nebo jízdní soupravy na životní prostředí, policistou při kontrole technického stavu/autonehodě

MOBILNÍ ZDROJE

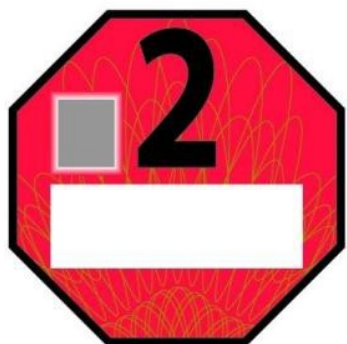
- c) povinnosti subjektů (provozovatelů vozidel)
- d) stanovení požadavků na složení paliv a obsah biopaliva
- e) sankce
- f) úprava provozu vozidel na pozemních komunikacích v nízkoemisních zónách
- g) omezení provozu pro případy vzniku smogové situace

Nízkoemisní zóny (§14)

Nařízení vlády č. 56/2013 Sb.

- rozdělení vozidel do emisních kategorií
- vzory emisních plaket

ZVLÁŠTNÍ OCHRANA OVZDUŠÍ

- nástroje právní regulace

SMOGOVÁ SITUACE

= stav mimořádně znečištěného ovzduší, kdy úroveň znečištění oxidem siřičitým, oxidem dusičitým, částicemi PM10 nebo troposférickým ozonem překročí některou z prahových hodnot uvedených v příloze č. 6

- imisní limit pro PM10 – 50 ug/m³
- informativní prahová hodnota – 100 ug/m³
- regulační prahová hodnota – 150 ug/m³

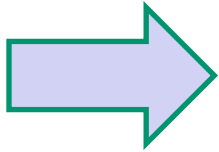
ZVLÁŠTNÍ OCHRANA OVZDUŠÍ

Zvláštní ochrana ovzduší se zajišťuje:

1. nepřetržitým sledováním úrovně znečištění ovzduší,
2. stanovením zón a aglomerací se zhoršenou kvalitou ovzduší,
3. zpracováním programů ke zlepšení kvality ovzduší,
4. stanovením prahových hodnot pro vznik a ukončení smogové situace (informativní a regulační hodnoty),
5. zvláštními podmínkami provozu pro případy překročení regulační prahové hodnoty,
6. regulačními řády k omezení provozu silničních vozidel,
7. zveřejňováním informací o vzniku smogové situace,
8. stanovením nízkoemisních zón,
9. stanovením zvláštních podmínek provozu v nízkoemisních zónách pro případy vzniku smogové situace.

Nízkoemisní zóny

Kdo

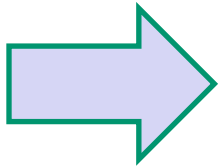
rada obce – fakultativně

Kde

-

na svém území nebo jeho části

Jak

OOP:

- omezení provozu motorových vozidel
- výjimky (Příloha č. 8 ZOO)
- zvláštní podmínky provozu pro případ vzniku smogové situace

ORGANIZAČNÍ ZABEZPEČENÍ

- a) Ministerstvo životního prostředí
- b) Ministerstvo zdravotnictví
- c) Ministerstvo dopravy
- d) Ministerstvo zemědělství
- e) Česká inspekce životního prostředí
- f) Česká obchodní inspekce
- g) celní úřady
- h) krajské úřady
- i) obecní úřady obcí s rozšířenou přenesenou působností
- j) obecní úřady
- k) Ministerstvo obrany a újezdní úřady (na území vojenských újezdů)